

Al fularén Èser e Avair

Al profesàur Abicî, viazànd in trêno, l'ascoltèva i bacâi di èter viazadûr int al sô scunpartimânt. I èren operèri dla Mulinèla emigrè in Germâgna par lavurèr e i èren vgnó a cà pr'âli eleziàn. Pò i èren drî a turnèr là sò, stramèz ai tugnén.

Òn al déss:

- *Mé ai ho andè in Germâgna int al 1958.*

E un èter:

- *Mé, dû ân dâpp, ai ho andè int na minîra ed carbân dal Bêlg'.*

Pr un pzulàtt, al profesàur Abicî al sté a ascoltèr in silânzi. A guardèrel pulid, però, al parèva una pgnâta ch'la bujèss a cavâl. Fenalmânt al profesàur an fò pió bân ed stèr zètt e al salté sò tòtt inarè:

- *Mo csa gîv, la mî zânt? Ai ho andè, ai ho andè! Ecco al bandàtt vézzi ed vuèter canpagnû d'adruvèr al vèrb Avair invèzi dal vèrb Èser. Int la vôstra scôla, v'èni brîsa insgnè ch'as dîs «A SÂN andè», bôja d'na palattâ? Chi operèri canpagnû i tasènn, pèn ed rispèt par cl'òmen acsé distènt, ch'al dimustrèva d'avair studiè dimónndi.*

Al profesàur al seguité:

- *Al vèrb Andè l'è intransitív! Siché dâncâ, par quasst al vól acunpagnè da Èser ch'è détt "ausiliare". Avív capé, mazucón?*

Chi operèri i trènn un gran suspîr. Pò ón ed lâur, razàndes un pò in gâula per fères curâg', al gé:

- *Ch'al scûsa bân, sèl, l'ha da èser pròpi cum al dîs ló, Ló l'ha d'avair studiè dimónndi, mo mé ai ho fât sâul la secânnda alimentèr. E fén da alâura, pió che ai lîber, am tuchèva ed badèr al pîguer, al bîsti e ala stâla di padrón. Intinimòd che al vèrb Andè al séppa cal quel ch'al dîs ló, a i cradd sânz'èter. Mo sèl cs am é vgnó in mânt? Ste Andè, anc s'l'è intransitív o mé n al sò, al métt adòs una bèla lôrgna. Sèl parché? Andè a zarchèr da lavurèr a cà di èter... lasèr la famajja, i ragazû... sé, a mé, cl'Andè che lé an me piès mégga tant!*

Al profesàur Abicî al cminzi pié a tartajèr:

- *Ói ói, insâmma, sé sé, però... as dîs*

"A sân andè" e brîsa "Ai ho andè"

- *Gióssta* – al déss l'operèri-cuntadén – *"Té t î, Nó a sän..."*, sèl *duv a sän nuèter con tòtt al nòster còr? A sän sänper là al nòster pajais, anc se Avän andè in Germâgna o in Bêlg' par magnèr. E a vrènn stèr dóvv a sän néd, insâmm ala nòstra famajja. E lavurèr a cà nòstra.*

E, digànd acsé, al guardèva al profesàur con i sù ûc' d'òmen stièt e sänpliz.

Al fò acsé che, in cal mumânt, al profesàur Abicî ai véns vójja ed dères di gran nuón int la mazòca. E in st'mânt al balusèva da par ló:

- *Che martóff, martóff ch'a n sän èter! A vâg a zarchèr i sbâli int i vèrb... mo i sbâli pió grûs i én da un'ètra pèrt!*

Pò al s'livé in pî e al fé maravièr tòtt, parché al vòls abrazèr ón a ón chi cuntadén-operèri ch'i viazèven pr'andèr a s'ganhèr in di sît acsé luntàn, dóvv as màgna i macarón con la marmelèta.

Figén Lívra

Al quèder misteriâus...

S'av câpita d'andèr sò ala Famajja Bulgnaisa, quand ch'a sî int la sèla ch'ai é sóbbit dâpp l'ingrès, dè un'ucè ai quèder ch'ai é atâc ai mûr. Dâncâ: in fâza ai é cal disâster pitòric fât da Zànén da Capugnàn (1610;) e da cl'ètra pèrt, invèzi, ai é quall ch'a vdî que sâura. Secânnd vó, cusa vòlel mâi rapresèntèr?

Aví da stèr a savair che ste quèder, che pò invèzi l'è ovèl, l'èra atachè in vatta al óss ed cla stanza in dóvv i s'ardusèven a zughèr a chèrt i sòzi pió

vîc'. Un quelcòn magâra al s'durmicèva in pultrâna con al giornèl in vatta ai znûc'... insâmma: *il comune denominatore dei frequentatori di quella sala* l'èra quall d'èser piotòst in là con i ân e anc un pòc in smé. Naturalmânt l'etè l'avèva cunpé la sò azione devastatrice anche nei riguardi delle naturali pulsioni sessuali dei vegliardi e alâura ecco che un bèl spîrit (Nasica?) al realizé l'òvra in questîan: un pótt con âli èli ch'al zîga tgnand strécca in man un... *palmipede defunto.*

Avív mò capé?

Librarî bulgnaisa

Gâg' Muntàn l'è un pajais ed muntâgna, e mé a l'cgnóss bân, parché lasó a i ho pasè una móccia ed tänp insâmm a tant amîg. A sân urgugliâus d'èser stè, dal 1990, stramèz i fundadûr ed *Gente di Gaggio*, un'asociaziàn ch'la póbblica dâu vòlt al ân la bèla rivèssa con cal nómme che lé. In quèsi vént ân, dâpp avair publichè un gran nómmer ed lîber sò ste teritòri, l'ân indrî i mî amîg ed lasó i han vló fèr âl còs ala granda: *"Gaggio Montano, storia di un territorio e della sua gente"*, dû libron con tant ed cufanàtt, in dóvv a catè di scrètt con la firma di miûr studiûs nustràn (ai é anc al nòster Dagnèl Vitèli...).

Sti dû bî lîber, ch'i han vèsst la lûs grâzie ala volontà indomâbil ed dû spûs che par mé i én cme di fradî (Adelfo e Margarethe Cecchelli), i rapresènten – secânnd mé – al regâl pió bèl ch'as pòsa fèr al sò pajais. A n um stufarò mâi ed dîr che mé ai ho avó la furtónna ed catèr sò la mî strè dâl parsân che, insâmm ala sò amizèzza, âl m'han regalè anc l'amâur par la stòria dla nòstra tèra: al prèmm l'è l'avuchèt Giorgio Filippi, lizanaise, fundadûr dal *Rugletto dei Belvederiani*, la secânnda la profesorassa Fedora Servetti Donati, budriaisa, che con i sù tant ân ed stûdi apasiunè e con i lîber ch'l'ha scrètt, l'ha regalè una stòria al pajais in dóvv a sân néd. Adès a i pòs azuntèr anc la bâla di gagîs, Dêlfo e la Margarèta in tèsta, con Checco Berti Arnoaldi e tótta la bèla zânt ed lasó.

L umarén tutto fare

(secánnda pèrt)

Di ân dâpp, sparé al sgnèr Mundân, ai cunparé un zêrt Batstén. A n sò gnanc pió che mstîr al s fêss, mo al sò *hobby* l'êra sânz'èter la ciavadûra (intâisa cme "sradûra"...) in generèl, con tótt i sù *annessi e connessi*, a partîr naturalmânt dal cèv (badè bân: l'êra l'unestè in parsânna!).

Una dmanndga vèrs sîra (mé sânger a studièr – o fèr fènta – in cà dal amîg Gastunzén) ai suzdé che la Cutéllida (anzi: la sgnurèina Tèllda, la zièna simâina dla guèra dal dsdòt) l'êra vanzè asrè int al stanzién dla laggna. Fòrsi un câulp ed vânt l'avèva asrè l'óss, mo al probléma l'êra la cèv, ch'l'êra andè pèrsa chisà quant ed chi ân prèmma. Lî, d'ed dânter, la zarchèva in tótti âl manîr d'avrîrla, mo an i êra gnínt da fèr. Dal tarabûs ai arivèva di lamént diblén, fiâc, quèsi sfiné, e nuèter d'ed fòra a i dèven di scusût, parfén di chèlz, dâl gran spidavlé, mo al infòra d'un quèl gnicamânt, incôsa fò inóttl.

- *Qué ai vól Batstén!* – âl génn in còro cäl dön. Ste Batstén al stèva ed cà in campâgna, cum a gèven nó pinsând ai prè e ai urtgén che – alâura – i separèven al riân dla Cirenaica dal quartîr dâli Armâss (*via Rimesse, ndr*). E acsé nuèter dû, mé e Gastunzén, ví ed gran câursa fòra ed San Dunè in zairca dl umarèl, in cal mântèr ch'a s gèven l'ón con cl'èter:

- *Sperân che stavòlta an s méttâ a cantèr!*

Parché avî da stèr a savair che ste Batstén – cinulén, mègher, un pirlinpèri con dû ûc' cèr e cme ispirité – l'avèva *il dono*, gèvel ló, d'una vâus stranpalè, ecezionèl.

- *Mé, savîv, a sân un tnâur!* – al s vantèva. Mo quand al vlèva dèr una dimustraziân, a nó as parèva d'èser dnanz a una bistiòla basterda, metè galàtt e metè pîgra, tant che la zânt – sânzâ che ló al s n adèss – i al ciamèven "al tnâur ed Crasplân, ch'al canta cume al bâja un can".

Cla sîra as tuché ed stanèr al nòster frâb diletânt int un'ustariatta là vèrs al Terapén, e insâmm a galupènn vèrs cà. Sâtta ai marón d'Ènndia, stra lómm e scûr, ch'l'êra arîsg rátt dala lûs dabbla d'un quèl lanpiân, la sò vâus la sunèva pió scuilanta che mâi par ví di bichîr domenichèl, in parfèta armunî

con i sù usvéi ch'i balèven int la casatta. Ed qualla l'êra urgugliâus quèsi cme dal sò pinguèl d'ôr.

- *Adès a i apâns mé!* – l'assicurèva – *in quâtv e quâtv ôt mé sta pòvta a l'avèvv... e la zièina la pvâ vgnîv fòva!*

A m'êra dscurdè ed dîr che stra âl sâu virtó... vochèl, ai êra anc qualla ed "vanucèv"... Acsé, dâpp liberè la Tildèina, Batstén al fò invidè a cantèr, che par ló l'êra la ricunpânsa pió bèla. E fòrsi al fò in véssta ed quasst che la nòna Marizièna la fè prèst a dîr:

- *Ch'al s fâga bân da sénter "Vesti la giubba e la faccia in-farina..."*, al n'è al sò cavâl ed batâglia?

Nó a s maraviènn ed vâdder in sta parsânna daggna e stièta ch'l'êra la nòna, l'âmbbra dl'ipocriçî, dla sarafè.

- *Ah, sé! In cà mî ai tvamma i vídev e ai bâla al lanpadèvi, quand a cant cla vumanza che lé!* – al se stimèva al tnâur – *Mo stasîva a i fâg "Di quella piva l'ovvendo foco": adès i stavân da séntev!*

Sta fazannda dla ranucîsia, gèvel ló, l'êra stè l'ónnic mutív parché ai sù ténp i l'avèven scartè al EIAR.

I grand i s mitènn a fisèr, un pô inchièt, la lanpada ch'la mandèva âl sâu radiosità pacèffichi, e nuèter ragazû a se dspustènn int al cantân pió apartè dla sèla. La vâus l'andé só, *bellicoso razzo*, vèrs al sufètt e efetivamânt al lanpadèri al taché a sdundlèr e a prodûser *gli argentini tintinnii* dâl sâu sutîli cân ed vaider; l'ustarî l'avèva ingaluzé la pîgra e ispirè al galàtt. Tra l'èter al stunèva int na manîra vargugnâusa! Nuèter dû, là int un cantân, a s tgnèven la panza int na gran ridaròla ala mótta. Quand pò al fò vèrs la fén di sù rôl e di sù zîg, la sèla la s vudé ed pâca e al tnâur al vanzé là da par ló a cantèr: i anziàn i s èren prezipitè in vatta al balcân, fand cânt d'avair sintó ciamèr dala strè; nuèter ai èren scapè int al curidûr par psair sganasères in libartè. Dâpp, però, a n manchènn brîsa ed tributèri âl nòstri sbatrî ed man quand, finé al rédder convûls, a psènn turnèr tótt quant dnanz al tnâur che, sudisfât dâl lègrum ch'âl righèven i nûster mustâz, al cunfarmé:

- *Mé ai ho sbagliè cavîva! Al mî destén al svèv stè in teâtev!*

Sparé Batstén, ai fò Vrèli (*Aurelio*), Gíssto, Duardén, ecz. Anc adès stî

nómm i sgrîrândlen in mèz a di canón dla stû da pulîr e rinsaldèr, atâis a di furnî da turnèr a mètter in efizânza, ed banda da un lèt da ricunpâner, ai pî d'una vidrè da fèr turnèr lósstra e lusânta: brèv lavuradûr, bóff e spiritûs, ch'i purtèven int âl cà la sò personalitè, mudèsta e rispètâusa, da bulgnîs mâi stóff.

Mé, ch'a sân bân da gnént e che anc adès, quand a tói in man un cazavîd, a n m arcòrd mâi da che pèrt al s ha da prilèr, a guèrd con un pôc ed sinzèra amiraziân tóttâ sta brèva zânt – i ciapínèssa – ch'i s destrègeven stramèz a fil elètric, interutûr, vèlvor, rubinètt, sifón e ví acsé – che par lâur savair fèr un pôc d'incôsa l'êra un bisâggn irèsistèbbil da mètter a dispuziânn ed chi invèzi an savèva fèr gnínte. Parsunzènni alâura insostituèbbil e pió che a bân marchè, praticamânt a grètis.

Incû? Ói, al rimèdi, al *pronto soccorso*, al n'è mégga ch'al séppa vgnó a manchèr, anzi! Sâul che i artigian adès i han méss só zèrti tarèff... Ai é la stòria ed cal mèdic che quand al funtanîr ai dmandé zânt-mèlla franc al vanzé ed stupén e ai déss:

- *Mo ló al scarzarà! Un zintân par smunîr un lavandén? A n m i fâg dèr gnanca mé, ch'a sân un dutâur!*

E al funtanîr:

- *L é vaira: a fèva cme ló anca mé, quand a fèva al mèdic...!*

Morèl: avîv capé cum la gîra la rôda dla vétta?

Lurânx da Bèdrî

Andèr al'ustarî... e vgnîr fòra sudisfât!

Ed sti ténp l'è sânger pió difèzzil catèr un sît in dóvv as mâgna bân, as i stâ còmed e as vén fòra sânzâ avair l'inpresiân d'èser stè rapinè. Pòst che âli ustarî a Bulaggna âli én sânger pió cèri anzi: âl n'èsèssen pió, e qualli ch'ai é âli én di ristorânt – par zònta dimónndi chèr – travstè da ustarî, l'ónnica ch'ai êra vanzé l'êra l'Ustarî dal Sâul, int i Ranûc', mo anc lé – môrt Luciano Spolaore – an s sà brîsa cum l'andarà a finîr.

Se però andân un pô fòra, la fazannda la canbia. Tânp fâ a sân andè a sunèr con tóttâ la scuèdra a Medgèina int la *Sala del Suffragio*, un teâter belèssum ricavè da una cîsa scunsacrè. Dâto che a nuèter, una vol-

ta finé ed fèr i èsen, as piès dimónndi ed stèr in barâca con i pî sâtta la tèvla, avân dmandè in dóvv al srêv stè pusèbbil magnèr quèl, cunsiderànd l urèri. Détt e fât: àl ragâzi dal teàter àl s han dè l indirèzz dl'Ustarî ed Medgèna e lé a sän andè a càulp sicûr.

Prémma de tótt pruvè a imazinèruv al sît: un camarân lóng e èlt, che prémma dl '800 l èra una pscaî (ai é anc l'insaggna), pò la dvintè una falegnamerî par pió ed zänt ân, fén a cal dé che l'anvâuda ed cl antîg artigiàn l'ha trasfurmè incôsa int un'Ustarî. Di tavlón lóng con däl banc par sidèlli; atâc al mùr un sinifli ed ritratén ed cínno suridént. E al magnèr? Bân, preparè cum vâ, sänza cäl surprais ch'i t pògen zèrt cûg, con la scûsa ed fèret pruvèr cla purcaî ch'i ciâmen *nouvelle cousine!* Quasst par dir che àl tajadèl col parsótt àl parèven preparè dala nòna e acsé anc i passatèlli e i turtlón. Bân anc al vén che, anc se sarvé in carâfa, siché "sfüs", al n avèva gnént da invidièr a quall ed zèrti butèlli blaunè (e chèri arabé) ch'i sarvéssen in zèrti ustari.

La surpraisa pió granda a l'avân avó quand ai é arivè al mumânt ed paghèr al cânt: una zèffra da mänsa popoler, in rapòrt ala gran qualitè dal magnèr.

E alâura – chès quèsi ónnic pr al nòster giurnalén – a vlän fèr la reclâm a cäl dâu brèvi sgnâuri ch'al s han asptè fén a tèrd, dânduv l indirèzz complèt e... bân aptît!

OSTERIA DI MEDICINA

Via Canedi – Medicina (Bologna)

Tel. 051.852608

Mo... atènti: ala dmanndga i én asrè e as pòl magnèr anc a mezdé, fòra che al sâbet e ai dé ed fèsta.

I racónt dla Nócchia

Ala dscuèrta dla zitè

Int i ân zincuanta mî zién Zisarén l andè a fèr al purtinèr in ón ed chi nûv palâz vgnó só in Dän Minzòni, dâpp al distruziàn dla guèra. I i stèven in zénc: i mî zién, àl mî dâu cusénni e sò nòna, int un apartamânt apanna asè pr una còpia sänza fiû!

Mî pèder l èra dimónndi atachè a sò fradèl, al pió atais a ló par etè, e d invèren, quand al sò lavurîr ed muturéssta l èra fairum, ala dmanndga dâpp mezdé mé e ló andèven a truvèrel. A ciapèven al tranvâi in stra San Dunè, ai Dù Pónt, e a saltèven

zâ ala Pòrta San Dunè. A fèven pò a pî tóttla la vî Irmèri e la vî di Méll che alâura l'èra, con àl stradlènni laterèl, la staziàn däl curîr. Travarsè Piâza di Mèrtir, arivèven al palâz in Dän Minzòni.

Al zío, con al sò grinbalân naigher, l'èra dnanz da ón di dù purtón, sänper prónti a arspånnder al ciamè dal "Sgnèr Dutâur", dal "Sgnèr Inzgnîr" o ed tótti cäl "Sgnâuri" ch'i avèven sänper bisâggn ed ló par tótti al necesità. A mé, aviè al dialàtt e a sénter ciamèr àl parsân sâul con al nómm, tóttla cla zänt fté pulîd e ch'i dscurèven in itagliàn, i um dèven una gran sudiziàn. Anc la cà l'um mitèva sudiziàn: par la prémma vòlta int la mî vétta andè in asensâur e, quand a armagné a durmîr con àl mî cusénni (traî int un lét!), andè sâtta al quèrt sänza che prémma a i fòss stè méss al prît par scaldèri, e al n èra par gnînta fradd! E l'âcua chèlda la vgnèva fòra dal rubinàtt sänza bisâggn ed scaldèren una pgnâta, par psaires lavèr.

Cäl dmanndg, quand a turnèven vèrs cà, la tâpa oblighè l'èra in Piazòla, pr ascultèr i cantastòri. In mèz a un zairc' ed zänt ed tótti àli etè al s esibèva Marino Piazza anzi, *Piazza Marino, poeta contadino*, con l urganén e al sò caplâz ed failter naigher. Al cuntèva in mùsica i fât dal mumânt, par la pió ed crònaca naigra, o adiritùra spurûs, ch'i n èren zèrt adât a di ragazû, cunpâgna la stòria dla Cianciúlli, st mänter che la sò cunpâgna la cujèva àli ufèrt dagând vî i "*Pianeti* dla furtónna", fujètt culurè con däl prumàss ed salût, furtónna, prosperità, una spèzie d oròscop pr i puvrètt, quand l'astrologî la n èra gnanc ed môda.

Se invèzi andèven dal zío int un dé d in dé, la farmè l'èra al Mulén dal Balân, int la vî con al stass nómm. Mî pèder al sunèva al purtân e al dmandèva dla Mégglia. Dâpp a un pò ai vgnèva zâ mî ziénna, la surèla pió vècia ed mî pèder. L'avèva indòs un grinbalân grîs e i cavî e àl sâurazèi infarinè. La s salutèva e pò la turnèva in frazza al sò lavurîr che, par mé ragazòla, l èra un pòc misteriâus, in cal gran fabrichèt dal fnèster cinénni, d'in dóvv ai vgnèva fòra un armâur cuntènnuv ed machinèri in muvimânt. In chi ân àl mèsen dal mulén àli andèven bèle con l'energî elètrica, mo

in ténp brîsa tant luntàn àli èren mòsi dali âcuv dal Canèl däl Mulénni, ch'al curèva lé de drî, in Chèp ed Lócça, prémma d èser quèrt, cme quèsi tótti àl vî d âcua ed Bulâggna.

Nuèter ai èren pisunént, però al lavurîr ed mî pèder l èra lighè ala tèra e ala canpâgna, cme quall di cuntadén. In stäl vîsit ala zitè mé a dscrivèva ambiént e parsân difarént da quî ch'ai èra aviè a vâdder, amstîr brîsa lighè al pasèr däl stasân, môd ed vîver impensâbil pr una cénna canpagnòla cunpâgna mé. A tachèva a inparèr ed cgnósser e d vlair bân a Bulâggna, la mî zitè.

....

Sîra int al bòsc

Al s é fât tèrd e, anc se i scudlût i n én gnanc pén, a dezidân che pr incû avân còlt abâsta. Mo in cal mänter ch'a m pîg vèrs i ûltum zaspói dla radûra e, pàs dâpp pàs, a m spòst sänza adèrmen, a m tròv dnanz ai ûc' un mèr ed chegapói d un bèl blú avajè. A n pòs mégga lasèri què! Adèsa sé che al buslòt l é pén! Mo oramâi a n arcgnóss pió i frût dal fói. A guèrd vèrs l'èlta: al zil l é anc cèr, mo sâtta al bòsc la sîra l'ha bèle slunghè àl sâu àmber. E chi èter?

- *Oooh! Duv sîv? Dâi, an fèdi brîsa di schèrz!*

A tâuren indrî, an um pèr brîsa d èsrum sluntanè dimónndi! A vâg fòra dal bòsc, adèsa a sän in vatta ala cavdâgna, mo sâggna vgnó da man drètta o da man stanca? A fâg di èter vèrs, e am arspånnd sâul al silânzi. A dezid d andèr a man drètta, la cavdâgna la vâ in zâ e sänz'èter la cundûs ala piazzòla in dóvv avân lasè la mâchina, e là a truarò mî marè e i nûstr amîg. Però l é un vèg quèl, a n m arcurdèva brîsa ch'la fèss tanti prèll, e pò adèsa la vâ al'èlta!

- *Giancarlo! Carla! Mario! A sént di gnècc a vgnîr dal bòsc. Ah, a m vlî fèr un schèrz! Dâi, vgnî fòra, ch'a n avân pió l'etè par sti quî che què!*

Al còr l um bât fòrt, eh, sé, la rîva l'è un pòc réppida! A zairc ed raunèr: al sâul an s vadd pió, àl strèl àl n i én gnanc, e alâura? Ah, sé: al mósschi int i àlber, dala pèrt da sîra, a bagûr. E pò? Tant a n sò brîsa se la mâchina l'è da sîra, da maténna, o da un'ètra pèrt...

A sént a fistièr, èni àl marmòt o èl Giancarlo ch'l um ciâma? Ooooh...

ël l'êco o m'èni arspòst? Al pèr che la vâus la véggna da cl'ètra pèrt, acsé a dezîd ed turnèr indrî. Adèsa a vâg al in zâ, mo al còr l'um tanpèla l'istâs. Ôgni tant a m'fairum, a fâg al vèrs, e a sént anc l'arspòsta. An pòl brîsa èser l'êco, l'è Giancarlo, dâi Anna, còrr...

- *Mo in duv'êret? A t'avân zarchè dapartòtt!*

A n'ho brîsa la fôrza d'arspânnder, a slóng'âl brâza e Giancarlo l'um tòl dal man al scudlòt, con in fânnd socuânt mirtèll smustizè.

- *A n'ho brîsa méss al quèr'!*

E a m'métt, sänza ritàggn, a zighèr.

....

Una prinzipassa

Al n'è pió al stass Nîlo, lèrg e pacèffic, ch'avân navighè in vatta alla nèv, coi canp ch'i tächchen i èrzen, e i cuntadén acuacè stra l'vaird ch'i s' salüten con la man. Quasst l'è un èter fiómm, pió narvâus, fât ed sèlt, méll cascadénni ch'âl s'insfilzen stra'âl ròc' e i zespói bâs. A sän a Assuan, e quassta l'è la Prémma Catarâta dal Nîlo.

Con la motobèrca a sbarcân al vilâg' nubiân, e sóbbit a sän zircundè. Con la difaränza che qué i n'én brîsa i sòlit fangétt o vîc' col gabanân, cunpâgna a Luxor o int la Vâl di Râ, mo dâl ragazzlatti dal ftérini culurè. E té t'am è sóbbit puntè, cunpâgna un can con la lîvra:

- *Signora, compra la bambola...*

Anc qué, al n'è brîsa pusébbil! E cme al sòlit, pr'an subîr l'asèdi, a giân: "Dâpp!" sänza savair ed firmèr la nostra cundâna.

- *Qual è il tuo nome?*

- *Anna, e al tô?*

- *Fatima. Ricorda: io Fatima, tu Anna, dopo, compra da Fatima. Ricorda! No da altre! Da Fatima!*

Alâura a t'ho guardè pulid, cunvénta dala fôrza dal tô invîd, par psairet arcgnósser "dâpp": fôrsi tragg'ân, la pèl ed vlûd, i ûc' ed carbân, i cavî strichè in tarzénini, una fténna dai méll culûr. T'at'î lasè fotografèr sänza probléma, tant ormâi t'a m'avèv strapè la prumassa.

Pò avân visitè al tô vilâg', acsé pòver, mo acsé dignitâus, âl cà piturè ed zelèst e zâl, i culûr dal zîl e dal desèrt. A sän stè arzvó con tótt i unûr in ónna dâl vòstri cà, e avân bvó al tè ch'a s'avî ufèrt, pasândes l'ónnic cuciarén pr'armisdèr al zóccher. Avân

psó guardèr e fotografèr âl vòstri stanzi, e la m'è pèrsa una viulaziân dla vòstra intimitè, anc s'a sò che pèrt di bajûc ch'avân paghè par ste gîr l'è par vuèter, e fôrsi al mî inbarâz l'è pròpi par quasst: una cà la n'è brîsa un muséo in dóvv as pèga par entrèr, mo l'è al sît dla sò intimitè, in dóvv i furastîr i n'arènn brîsa d'andèr dânter.

Girând pr'âl strè inspulvrazè dal pajais a catân di ragazzû che, int un inglais parfèt, i se dmândèn d'in dóvv a vgnän e s'avân dâl pann da regalèri par la scòla (sta dmanda ed bîro l'è stè un cuntènnuv in tótt l'Egètt, parfén i puliziût i s'han dmandè, insämm al cícles, amichevolmânt espropriè dal nòstri bûrs ai cuntròl). Alâura, Fatima, ai ho pinsè a té, che t'an'î brîsa con chi ragazzû ch'i tâurnen a cà da scòla, mo al inbarcadèro, fté cme na prinzipassa e instrué pr'incantèr i turéssta in arîv.

E "dâpp", quand a sän turnè ala bèrca, t'am è dmandè dîs franc egiziân par la bambuléna (un birèll ed laggn turnè e piturè a culûr vîv), e mé a t'in vlèva dèr sâul zénc, mo té t'am è cunvénta, par dîs franc, a tóren dâu.

Câl dâu bambulénni, ch'âl n'én brîsa stè fâti al vòster pajais, pòst ch'a i ho pò véssti dapartòtt in Egètt, âli én i ónnic arcurdén ch'a n'ho brîsa regalè. Un pò parché i n'én brîsa un gran quèl, un pò parché i um dscârren ed té, coi culûr vistûs, coli anèli d'utân ai lè dla tèsta, i gran ûc' nîgher piturè int la fâza.

E am piès ed pinsèr che un dé, fôrsi brîsa té, mo âl ragazzûli pió cénni dal tô vilâg', âli andaràn a scòla insämm ai sù cunpâgn mâsti, e âli inpararàn che, int al gran lîber dla stòria dal vòster pajais, ai é stè un capéttol inpurtânt scrétt dai Nubiân, e un èter, etertânt inpurtânt, scrétt dal dòn.

la Nöccia d' Bastèl

La nostra tèra

Da ste nómmer ai ho dezîs ed stanpèr ògni vòlta una fotografî ch'ai ho scatè

in zà e in là. Qué a sän int la Bâsa, stra Barisèla e la Mulinèla: che blazza la nòstra tèra, anc se al tänp l'è brótt!

La siänza di nûster vîc'

Quèrza (*Quercus Aesculus*) – eschia, quercia dei bolognesi, albero grande comune nelle nostre colline, da dove sale fino ai monti minori, il cui frutto si chiama ghianda; la principale delle quattro specie di quercia che attecchiscono nel nostro territorio, le quali sono l'eschia, la rovere, il leccio, il cerro. Pianta industriale per il legno e la corteccia. Il tannino contenuto specialmente nella corteccia è adoprato nella concia delle pelli ed ha importanti applicazioni nella chimica e nella medicina. È antidoto contro certi avvelenamenti. Nella medicina popolare, la corteccia di quercia è adoprata nella cura dell'ernia per fomentazioni.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 80

Mais ed febrèr dal 2009

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpan

Dségn uriginèl:

Lupâmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Spediziân: par pòsta, purtròp.

Abunamént par pòsta: almânc 15 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrétt in dóvv an i é brîsa indiche l'autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l'è quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2007

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

**- Carpani e i sù amîg -
- Le conferenze storiche di Marco Poli -**

FEBBRAIO

Mercoledì 11 ore 21	Teatro Fanin di San Giovanni in Persiceto: “Carpani e i sù amîg”.
Giovedì 12 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): “I nove secoli della Torre degli Asinelli”. Conferenza di Marco Poli.
Sabato 14 ore 16,30	Sala del Baraccano (via Santo Stefano 119): “Mé Bulaggna a la vadd acsé” proiezione di immagini su Bologna e dintorni realizzate da Fausto Carpani.
Martedì 17 Ore 16,30	Teatro Tivoli (via Massarenti 418): "Arti e mestieri dal '600 al '900". Conferenza di Marco Poli.
Giovedì 19 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio dialettal-musicale con Fausto Carpani e Sisén .
Giovedì 19 ore 21	Circolo ARCI Benassi (Via Cavina): “Galà per la FA.NE.P.” con l’Orchestra di Massimo Budriesi. Partecipano Fausto Carpani, Ruggero Passarini, Antonio Stragapede, Fulvio della trasmissione “Liscio come l’olio”. Presenta Valeria Sermasi.

Precisazione

Contrariamente a quanto scritto nel precedente calendario, per partecipare alla serata del 26 febbraio al Centro Sociale Villa Torchi, è indispensabile prenotarsi per la cena che precede lo spettacolo, chiamando il n.

051-323539.

MARZO

Giovedì 5 ore 21	Teatro di Vergato: “Carpani e i sù amîg”.
Giovedì 12 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali a cura di Fausto Carpani.
Domenica 15 ore 15	Al Centro Sociale Villa Mazzacurati (via Toscana 19): “Canzunàtt da guardèr” con Fausto Carpani e le sue canzoni illustrate dai disegni di Matitaccia.
Giovedì 19 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): Marco Poli presenta il libro di Sergio Nesi sulla battaglia navale tra Bologna e Venezia (1270-1273).